Agatha Christie

AL PATRULEA OM1

Canonicul Parfitt gâfâia puțin. Nu era indicat pentru un om de vârsta lui să alerge după trenuri.

Nu mai era ca înainte şi de când se îngrăşase avea tot mai mult tendința să-şi piardă respirația. O tendință despre care însuşi canonicul spunea cu demnitate: „Ştiți, inima!"

Se trânti în colțul unui compartiment de clasa întâi, răsuflând uşurat. Căldura din vagon îi plăcea foarte mult. Afară ningea. Ce noroc să găsească un loc liber la fereastră la un drum lung de noapte. Altfel era groaznic. Trenul ăsta trebuia să aibă un vagon-lit.

În celelalte trei colțuri se aflau alte persoane şi canonicul Parfitt observă că bărbatul din colțul opus de vizavi îi zâmbea ca unui cunoscut. Era proaspăt bărbierit, cu o față curioasă şi părul începuse să-i încărunțească pe la tâmple. Îți dădeai seama de la o poştă că-i din tagma avocaților. Sir George Durand era, într-adevăr, un om al legii foarte cunoscut.

— Bună, Parfitt, ai cam alergat după el, îl întrebă acesta bine dispus.

— Mă tem că-mi face rău la inimă. Ce coincidență să te întâlnesc, sir George. Mergeți departe?

— La Newcastle, răspunse acesta laconic. Apropo, îl cunoaşteți pe doctorul Kampbell Clark?

Agatha Christie

AL PATRULEA OM1

Canonicul Parfitt gâfâia puţin. Nu era indicat pentru un om de vârsta lui să alerge după trenuri.

Nu mai era ca înainte şi de când se îngrăşase avea tot mai mult tendinţa să-şi piardă respiraţia. O tendinţă despre care însuşi canonicul spunea cu demnitate: „Ştiţi, inima!”

Se trânti în colţul unui compartiment de clasa întâi, răsuflând uşurat. Căldura din vagon îi plăcea foarte mult. Afară ningea. Ce noroc să găsească un loc liber la fereastră la un drum lung de noapte. Altfel era groaznic. Trenul ăsta trebuia să aibă un vagon-lit.

În celelalte trei colţuri se aflau alte persoane şi canonicul Parfitt observă că bărbatul din colţul opus de vizavi îi zâmbea ca unui cunoscut. Era proaspăt bărbierit, cu o faţă curioasă şi părul începuse să-i încărunţească pe la tâmple. Îţi dădeai seama de la o poştă că-i din tagma avocaţilor. Sir George Durand era, într-adevăr, un om al legii foarte cunoscut.

— Bună, Parfitt, ai cam alergat după el, îl întrebă acesta bine dispus.

— Mă tem că-mi face rău la inimă. Ce coincidenţă să te întâlnesc, sir George. Mergeţi departe?

— La Newcastle, răspunse acesta laconic. Apropo, îl cunoaşteţi pe doctorul Kampbell Clark?

Bărbatul care stătea pe aceeaşi parte cu canonicul înclină din cap amabil.

— Ne-am întâlnit pe peron, continuă avocatul. O altă coincidenţă!

Canonicul Parfitt se uită la doctorul Campbell Clark cu foarte mult interes. Auzise de foarte multe ori despre el. Doctorul Clark se număra printre cei mai renumiţi medici specialişti în boli mentale şi cartea sa, „Problema inconştientului” suscitase aprinse discuţii în acel an.

Canonicul Parfitt observă bărbia pătrată, ochii de un albastru intens şi părul roşu neîncărunţit, dar care se rărea rapid. Îi lăsă impresia că-i o personalitate foarte puternică.

Din instinct, canonicul se uită la cel din faţa sa, aproape aşteptându-se să zărească un cunoscut, dar al patrulea pasager se dovedi a fi un necunoscut – un străin, se gândi el. Avea tenul brunet şi nimic din înfăţişare nu-ţi atrăgea atenţia. Înfofolit într-un palton mare, părea să doarmă buştean.

— Canonicul Parfitt din Bradchester? Întrebă doctorul Campbell Clark cu vocea sa plăcută.

Canonicul îl privi măgulit. Cu acele „predici ştiinţifice” ale sale dăduse lovitura, mai ales după ce presa începuse să le preia. În fond, de asta avea nevoie biserica – lucruri bune, moderne, actualizate.

— V-am citit cartea cu foarte mult interes, doctore. Deşi e puţin cam tehnică pentru mine pe ici, pe colo.

Durand interveni:

— Discutăm sau dormim? Vă mărturisesc că sufăr de insomnie şi de aceea prefer să stăm de vorbă.

— Cum, nu? Bineînţeles, răspunse canonicul. Rareori dorm în tren noaptea şi cartea care o am la mine e foarte plicticoasă.

— Oricum formăm un grup reprezentativ, remarcă doctorul cu un zâmbet: biserica, justiţia, corpul medical.

— Nici chiar aşa ca să nu ne putem spune o părere unii despre alţii, nu? Râse Durand. Din punctul de vedere spiritual al bisericii, eu din cel laic şi juridic şi dumneata, doctore, din toate domeniile, de la cel pur patologic până la

cel superpsihologic! Cred că noi trei am putea acoperi aproape complet toate sferele de interes.

— Nu chiar atât de complet cum îţi imaginezi, spuse doctorul Clark. Mai există un alt punct de vedere care l-aţi omis, şi unul destul de important.

— Adică?

— Punctul de vedere al omului de pe stradă.

— Este atât de important? Omul de pe stradă nu greşeşte de obicei?

— Aproape întotdeauna. Dar el posedă un lucru pe care orice opinie profesională nu-l are – punctul de vedere personal. În cele din urmă, nu poţi face abstracţie de relaţiile personale. Mi-am dat seama de asta în profesia mea. La fiecare pacient cu adevărat bolnav, îmi vin cel puţin alţi cinci care n-au absolut nimic decât incapacitatea de a trăi fericiţi alături de membrii aceleeaşi familii. Îi spun în fel şi chip – de la inflamaţia rotulei până la nervi la stomac, dar e acelaşi lucru – iritarea produsă de discuţiile contradictorii.

— Aveţi mulţi pacienţi care suferă de nervi, zise într-o doară canonicul. El stătea excelent cu nervii.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta? Celălalt se răsuci brusc spre el. De nervi! Oamenii folosesc expresia asta şi râd de ea, ca şi dumneavoastră. „Nu-i nimic cu cutare şi cutare. Are nervi!” se afirmă de obicei. Dar bine, omule, aici e chintesenţa tuturor problemelor! Poţi descoperi o boală trupească şi o tratezi. Dar şi în ziua de azi ştim încă foarte puţin despre cauzele necunoscute a peste o sută de boli nervoase, aşa cum se ştia, să zicem, pe vremea reginei Elisabeta I!

— Vai de mine, exclamă canonicul Parfitt, puţin uimit de această izbucnire. Chiar aşa?

— Să ştiţi că nu-i de glumit, continuă Campbell Clark, în vechime, omul era considerat un simplu animal cu trup şi suflet şi accentul era pus pe primul.

— Trup, suflet şi spirit, îl corectă preotul cu blândeţe.

— Spirit? Zâmbi doctorul ciudat. Ce înţelegeţi exact prin spirit, voi oamenii bisericii? Niciodată n-aţi fost prea clari în privinţa asta. În decursul secolelor v-aţi eschivat să daţi o definiţie clară.

Canonicul tuşi pregătindu-se să-i explice, dar spre mâhnirea sa, nu apucă, pentru că doctorul continuă:

— Măcar sunteţi siguri că-i vorba de spirit şi nu de cuvântul spirite?

— Spirite? Întrebă sir George Durand, ridicând uimit din sprâncene.

— Da. Campbell Clark îşi mută privirea spre el. Se aplecă în faţă şi-l bătu uşor pe piept. Sunteţi aşa de sigur, rosti el pe un ton grav, că aici există un singur locatar căci, după cum se ştie, această reşedinţă se închiriază pe… Şapte, douăzeci şi unu, patruzeci şi unu, şaptezeci şi unu de ani? Şi, în cele din urmă, chiriaşul îşi ia lucrurile, încetul cu încetul, după care părăseşte definitiv casa ce se dărâmă, devenind o ruină. Să zicem că sunteţi stăpânul casei, dar nu deveniţi oare conştient de prezenţa altora – a unor servitori cu paşi uşori, greu de distins, cu excepţia lucrurilor pe care le fac, lucruri de care sunteţi conştient că nu le-aţi făcut? Sau prieteni, adică stări sufleteşti care pun stăpânire pe dumneavoastră şi vă fac, la un moment dat, „un cu totul alt om”, cum se zice? Sunteţi castelanul, foarte bine, dar fiţi sigur că şi un bandit se află acolo.

— Dragul meu Clark, încercă să-l potolească avocatul, mă faci să mă simt prost. Oare mintea mea e terenul de luptă a două personalităţi opuse? Asta e ultima descoperire a ştiinţei?

La rândul său, doctorul ridică din umeri.

— Trupul vă este sigur, răspunse el sec. Dacă trupul e aşa, de ce nu ar fi şi creierul?

— Foarte interesant, făcu canonicul Parfitt. Ştiinţa e minunată!

În sinea lui se gândi: Aş putea scrie o predică deosebită pe ideea asta.

Doctorul Campbell Clark se rezemase din nou de spătar, pierzându-şi entuziasmul de dinainte.

— De fapt, spuse pe un ton profesional, cazul unei duble personalităţi mă determină să mă deplasez la Newcastle. Un caz neobişnuit. Un subiect psihopat, cu adevărat real.

— Dublă personalitate, repetă sir George Durand meditativ. Cred că nu e un caz prea rar. E vorba şi de o pierdere a memoriei, nu-i aşa? Aşa ceva am întâlnit la un caz ieri la tribunal.

Doctorul Clark încuviinţă.

— Cazul clasic a fost cel al Feliciei Bault. Poate aţi auzit de el.

— Desigur, spuse canonicul Parfitt. Am citit în ziare, dar demult, acum vreo şapte ani.

Doctorul Campbell Clark dădu din nou din cap.

— Fata aia a devenit foarte vestită în Franţa. Oameni de ştiinţă din toată lumea s-au dus s-o vadă. Avea nu mai puţin de patru personalităţi distincte. Erau cunoscute sub numele de Felicie-l, Felicie-2, Felicie-3 etc.

— N-a fost nici o urmă de şarlatanie? Întrebă sir George.

Personalităţile Felicie-3 şi Felicie-4 erau oarecum îndoielnice, admise doctorul. Dar faptele principale stau în picioare. Felicie Bault era o fetiţă de ţărani din Bretania. A treia din cinci copii; fiica unui beţiv şi a unei mame handicapată mental. În timpul unei crize alcoolice, tatăl şi-a strangulat soţia şi a fost închis pe viaţă, dacă îmi amintesc bine. Felicie avea atunci cinci ani. Nişte oameni milostivi s-au ocupat de copii, aşa încât Felicie a fost crescută şi educată de o englezoaică care avea un fel de casă pentru copii părăsiţi. Cu toate acestea, n-a reuşit să facă mare lucru din Felicie. O descrie pe fată ca anormal de înceată şi proastă, care a învăţat să scrie şi să citească cu mare greutate cu mâinile ei neîndemânatice. Această domnişoară Slater a încercat s-o facă servitoare şi chiar i-a găsit câteva slujbe când a ajuns la vârsta potrivită. Dar n-a stat niciodată prea mult din cauza prostiei şi a lenei sale excesive.

Doctorul se opri pentru o clipă şi canonicul mişcându-şi picioarele ca să-şi aranjeze mai bine pledul îşi dădu brusc seama că omul din faţa sa tresărise uşor. Îşi deschisese ochii şi ceva batjocoritor, greu de definit în ei, îl făcu să tresară pe bunul canonic. Era ca şi cum ascultase şi se distra copios în sinea lui de cele auzite.

— Există o fotografie a Feliciei Bault la vârsta de şaptesprezece ani, continuă doctorul. O prezintă ca pe o ţărancă solidă, inexpresivă. Nimic din imaginea aceea nu arată că ea avea să devină peste puţin timp, una din cele mai faimoase persoane din Franţa.

Cinci ani mai târziu, la douăzeci şi doi de ani, Felicie Bault a suferit de o boală nervoasă puternică şi, când şi-a revenit, au început să se manifeste la ea fenomene stranii. Următoarele sunt fapte atestate de mulţi savanţi eminenţi. Personalitatea numită Felicie-l nu se deosebea de Felicie Bault de douăzeci şi doi de ani. Felicie-l scria prost şi greu în franceză, nu vorbea limbi străine şi nu cânta la pian. Dimpotrivă, Felicie-2 vorbea italiana fluent şi puţină germană. Scrisul ei era diferit de cel al Feliciei-l şi mai scria fluent şi expresiv în franceză. Putea discuta despre politică şi artă şi-i plăcea mult să cânte la pian. Felicie-3 avea multe puncte comune cu Felicie-2. Era inteligentă şi aparent bine educată, dar din punct de vedere moral cu totul altfel. De fapt, o fiinţă cu totul depravată, dar în sens parizian şi nu provincial. Cunoştea tot argoul parizian şi expresiile unei demimonde şic. Vocabularul ei era murdar şi se răzvrătea împotriva religiei şi aşa-zişilor „oameni cumsecade” pe care-i trata în nişte termeni batjocoritori. În sfârşit, Felicie-4, o fiinţă visătoare, mai apatică, foarte pioasă şi recunoscută ca prezicătoare, dar această a patra personalitate a fost cât se poate de neconvingătoare, contradictorie, considerându-se adesea că este o şarlatanie deliberată din partea Feliciei-3, o modalitate de a-şi bate joc de publicul credul. Aş putea spune (cu excepţia Feliciei-4) că fiecare personalitate era distinctă, separată, fără să le

cunoască pe celelalte. Fără îndoială, Felicie-2, era cea predominantă şi dura, câteodată, două săptămâni, pentru ca Felicie-l să apară din senin pentru o zi sau două. După accea, urmau Felicie-3 sau 4, dar acestea două rareori o stăpâneau mai mult de câteva ore. Fiecare schimbare era însoţită de o durere de cap puternică şi somn profund şi în fiecare caz survenea uitarea completă a celor lalte stări, personalitatea respectivă continuând să trăiască de unde rămăsese, inconştientă de trecerea timpului.

— Remarcabil, murmură canonicul. Extraordinar. Nu ştim mare lucru despre minunile universului.

— Ceea ce ştim e faptul că există nişte impostori vicleni în el, interveni sec avocatul.

— Cazul Feliciei Bault a fost investigat de avocaţi, doctori şi oameni de ştiinţă, spuse iute doctorul Campbell Clark. După cum vă amintiţi, maestrul Quimbellier a făcut cea mai amănunţită cercetare, confirmând părerile specialiştilor. Şi în fond, de ce ne-ar surprinde asta atât de mult? Nu întâlnim un ou cu două gălbenuşuri? Şi banane gemene? De ce nu ar fi două suflete într-un singur trup?

— Două suflete? Protestă canonicul.

Doctorul Campbell Clark îl aţinti cu privirea lui albastră.

— Cum să-i spun altfel? Adică… Atunci când personalitatea este sufletul?

— E mare lucru că aşa ceva se întâmplă numai cu cei care sunt un „capriciu al naturii”, remarcă sir George. Dacă ar fi prea numeroase cazurile s-ar ajunge la mari complicaţii.

— Situaţia este, desigur, destul de nefirească, admise medicul. Mare păcat că nu s-a putut prelungi studiul, o moarte neaşteptată punând capăt Feliciei.

— A fost ceva ciudat în legătură cu asta, dacă îmi amintesc bine, spuse avocatul încet.

Doctorul Campbell Clark îi întări spusele:

— O afacere cu totul inexplicabilă. Într-o bună dimineaţă, fata a fost găsită moartă în pat. Fusese în mod evident

strangulată. Dar spre stupefacţia generală s-a dovedit, fără putinţă de tăgadă, că se strangulase ea însăşi.

Urmele de pe gât erau cele ale degetelor sale. Un mod de a te sinucide care, deşi nu este imposibil din punct de vedere fizic, trebuie să fi necesitat o putere musculară teribilă şi o voinţă aproape supraomenească. Ceea ce a determinat-o pe fată la un asemenea gest a rămas un mister. Sigur că echilibrul său mental trebuie să fi fost precar. Asta este! Cazul Feliciei Bault a rămas pentru totdeauna învăluit în mister.

În acel moment necunoscutul izbucni în râs.

Cei trei bărbaţi săriră ca arşi. Uitaseră cu totul de existenţa lui. Cum îşi îndreptară privirile spre locul în care se afla, tot înfofolit în palton, el râse din nou.

— Vă rog să mă scuzaţi, domnilor, spuse într-o engleză perfectă, cu un uşor accent străin.

Se aşeză mai bine pe banchetă, dezvelindu-şi faţa palidă cu o mustaţă neagră.

— Vă rog să mă scuzaţi, repetă el, simulând o reverenţă. Dar zău, şi-a spus ştiinţa ultimul cuvânt?

— Cunoaşteţi ceva despre cazul nostru? Îl întrebă doctorul politicos.

— Despre caz? Nu, dar am cunoscut-o pe ea.

— Pe Felicie Bault?

— Da. Ca şi pe Annette Ravel. După cum văd, n-aţi auzit de Annette Ravel? Şi totuşi e povestea uneia şi aceleeaşi. Credeţi-mă, nu înţelegeţi nimic despre Felicie Bault dacă nu vă istorisesc despre Annette Ravel. Îşi scoase ceasul şi se uită la el. O jumătate de oră până la gara următoare. Am timp să vă povestesc, asta dacă vă interesează?

— Dar vă rugăm, îl îndemnă doctorul.

— Aş fi încântat, adăugă canonicul.

Sir George Durand se mulţumi să adopte o poziţie de expectativă.

— Numele meu, domnilor, este Raoul Letardeau, începu ciudatul călător. V-am auzit vorbind despre o englezoaică,

domnişoara Slater, care se ocupa de opere de binefacere. M-am născut într-un sat de pescari din Bretania şi când părinţii mi-au murit într-un accident feroviar, domnişoara Slater mi-a venit în ajutor şi m-a salvat de la o casă de muncă de tipul vostru englezesc. Eram vreo douăzeci de copii în îngrijirea ei, fete şi băieţi. Printre ei se aflau Felicie Bault şi Annette Ravel. Dacă eu nu am să fiu în stare să vă fac să înţelegeţi personalitatea Annettei, atunci nu o să înţelegeţi nimic. Era copilul a ceea ce voi numiţi o fille de joie care murise de tuberculoză, părăsită de iubitul ei. Mama fusese dansatoare şi Annette îi moştenise înclinaţia. Când am văzut-o prima dată avea 11 ani, era o fetiţă slăbuţă cu ochi când batjocoritori, când serioşi – o fiinţă plină de viaţă şi pasiune. Şi pe dată – cum să vă spun – pe dată am devenit sclavul ei. Spunea: „Raoul, fă asta pentru mine”. Şi eu o ascultam. De fapt o idolatrizam şi ea ştia lucrul ăsta.

Obişnuiam să ne ducem pe ţărm împreună, noi trei, căci şi Felicie venea cu noi. Acolo Annette îşi scotea pantofii şi ciorapii şi dansa pe nisip. După ce cădea fără suflu, ne spunea ce dorea să facă şi să devină:

— Să ştiţi că o să fiu vestită. Da, foarte vestită. Voi avea sute şi mii de ciorapi de mătase, de cea mai bună calitate. O să locuiesc într-un apartament luxos. Toţi iubiţii mei vor fi tineri, frumoşi şi bogaţi. Şi când voi dansa tot Parisul va veni să mă vadă. Mă vor aclama, aplauda, bisa şi vor fi nebuni după dansul meu. Iarna nu voi dansa. Mă voi duce în sud la soare. Acolo sunt vile printre portocali.

Una va fi a mea. Am să mă întind la soare pe perne de mătase şi-am să mănânc portocale. Pe tine, Raoul, nu te voi uita niciodată, oricât de bogată şi vestită voi ajunge. Te voi proteja şi voi avea grijă să faci carieră. Felicie va fi servitoarea mea, ba nu, e prea neîndemânatică. Uite ce mâini mari şi aspre are!

Felicie se înfuria şi atunci Annette continua să o necăjească:

— Felicie e ca o doamnă, aşa de elegantă, aşa de rafinată. E o prinţesă deghizată. Ha, ha!

— Părinţii mei au fost căsătoriţi, nu ca ai tăi, mormăia Felicie cu dispreţ.

— Dar tatăl tău a omorât-o pe mama ta. Ce drăguţ să fii fata unui ucigaş!

— Tatăl tău a părăsit-o pe mama ta la ananghie, nu se dădea bătută Felicie.

— Aşa e! Annette cădea pe gânduri. Pauvre maman. Trebuie să fii bine şi sănătos. Totul e să fii bine, sănătos.

— Sunt puternică precum un cal, se lăuda Felicie.

Şi chiar era… De două ori mai puternică decât toate fetele din cămin. Niciodată nu s-a îmbolnăvit.

Dar era proastă, mă înţelegeţi, proastă făcută grămadă. De multe ori mă întrebam de ce se ţinea după Annette, parcă fascinată. Uneori, cred, că de fapt o ura pe Annette, care nu era deloc blândă cu ea. Îşi bătea joc de încetineala şi prostia ei chiar în faţa celorlalţi. Am văzut-o pe Felicie pălind de furie. Uneori, mă gândesc că şi-ar fi vârât unghiile în gâtul ei şi ar fi strangulat-o. Nu era destul de isteaţă ca să pareze atacurile Annettei, dar, cu timpul, s-a deprins să-i dea o replică care o durea întotdeauna. Se referea la propria ei sănătate şi putere. Aflase (ceea ce ştiam deja) că Annette o invidia pentru sănătatea ei fizică şi atunci ea lovea, din instinct, în punctul slab al duşmanei ei.

Într-o zi, Annette a venit la mine foarte bucuroasă:

— Raoul, ne vom distra astăzi pe seama proastei ăleia de Felicie. O să murim de râs!

— Ce vrei să faci?

— Vino puţin aici şi-am să-ţi spun.

Se pare că Annette pusese mâna pe o carte. Nu înţelegea mare parte din ea şi aproape totul o depăşea. Era o lucrare veche despre hipnotism.

— Un obiect care luceşte, scrie aicea. Măciulia de alamă de la patul meu se răsuceşte. Am făcut-o pe Felicie să se uite la ea aseară. I-am spus: „Uită-te concentrat la ea. Nu-ţi

lua ochii de la ea.” Şi-atunci am răsucit-o. M-am speriat, Raoul. Ochii ei aveau o privire atât de ciudată… Atât de ciudată. I-am spus: „Felicie, o să faci întotdeauna ce-ţi spun eu.” Şi ea a răspuns: „O să fac întotdeauna ce spui, Annette.” Şi-atunci… Şi-atunci i-am zis: „Mâine să aduci o lumânare de seu şi la ora 12 să începi s-o mănânci. Şi dacă cineva te întreabă ceva, tu să spui că-i cea mai bună plăcintă din care-i gustat vreodată.” O, Raoul, gândeşte-te ce-o să fie!

— Dar n-o să facă niciodată aşa ceva, am contrazis-o eu.

— Aşa scrie în carte. Nici eu nu prea cred, dar, Raoul, dacă e adevărat ce-am citit acolo, gândeşte-te ce o să ne mai distrăm!

Şi mie mi s-a părut ideea foarte nostimă. Le-am şoptit celorlalţi şi la prânz eram cu toţii la locul de joacă. Punctuală, Felicie ieşi cu o bucată de lumânare în mână. Mă credeţi sau nu, domnilor, a început senină să muşte din ea. Ne prăpădeam de râs! Din când în când, copiii se duceau la ea şi-o întrebau: „E gustos ce mănânci tu acolo, Felicie?” Şi ea răspundea. „Da, e cea mai bună plăcintă din câte-am gustat vreodată.” Şi-atunci iar izbucneam în râs. Se pare că hohotul nostru a făcut-o până la urmă pe Felicie să-şi dea seama de ce se întâmpla. A clipit din ochii uimită, s-a uitat la lumânare şi apoi la noi. Şi-a dus mâna la frunte.

— Dar ce fac eu aici? Murmură ea.

— Mănânci dintr-o lumânare, am strigat noi.

— Eu te-am pus să faci asta. Eu te-am pus să faci asta. Strigă Annette dansând.

Felicie o ţintui cu privirea pentru o clipă. Apoi se îndreptă încet spre ea.

— Care va să zică tu… Tu ţi-ai bătut joc de mine? Îmi amintesc. Aha! Am să te omor pentru asta.

A rostit cuvintele pe un ton liniştit, dar Annette s-a speriat deodată şi s-a ascuns în spatele meu.

— Salvează-mă, Raoul! Mie frică de Felicie. A fost numai o glumă Felicie. Numai o glumă.

— Nu-mi plac glumele astea, spuse Felicie. Înţelegeţi? Te urăsc. Vă urăsc pe toţi!

Izbucni în lacrimi şi fugi.

Cred că Annette s-a speriat de rezultatul experimentului ei şi n-a mai încercat să-l repete. Dar din acea zi, ascendenţa sa asupra Feliciei păru să crească în intensitate.

Acum sunt convins că Felicie a urât-o întotdeauna, dar nu se putea desprinde de ea. Se ţinea de coada Annettei ca un câine.

Curând după aceea, domnilor, mi s-a găsit o slujbă şi mai veneam la cămin numai de sărbători. Dorinţa Annettei de a deveni dansatoare nu a fost luată în serios, dar avea o voce foarte frumoasă şi când s-a făcut mai mare, domnişoara Slater a consimţit să ia ore de canto.

Annette nu era leneşă. A muncit din răsputeri, fără odihnă. Domnişoara Slater s-a văzut obligată să o tempereze. Odată mi-a vorbit despre ea.

— Ai ţinut întotdeauna la Annette. Sfătuieşte-o să nu muncească prea mult. În ultimul timp are o tuse care nu-mi place.

Curând după aceea slujba m-a obligat să plec departe. La început am primit una sau două scrisori de la Annette, după care s-a aşternut tăcerea. Apoi, timp de cinci ani, am lucrat în străinătate.

Din întâmplare, când m-am reîntors la Paris, atenţia mi-a fost atrasă de un poster cu fotografia Annettei Ravel. Am recunoscut-o imediat. În seara aceea m-am dus la teatrul respectiv. Annette a cântat în franceză şi italiană. Pe scenă era minunată. M-am prezentat la cabină şi m-a primit imediat.

— Raoul, m-a întâmpinat, întinzându-şi braţele ei albe. Ce splendid! Unde-ai fost toţi anii ăştia?

Vroiam să-i povestesc, dar nu a stat să mă asculte.

— Vezi, aproape am reuşit!

Făcu un semn triumfător cu mâna în jurul camerei plină de buchete.

— Buna domnişoară Slater trebuie să fie mândră de succesul tău.

— Bătrâna? Nici vorbă. Ştii că vroia să mă duc la conservator. Şi cânt muzică clasică. Dar eu sunt artistă. Aici, pe scena teatrului de varietăţi pot să mă afirm.

Chiar în acel moment un bărbat frumos, între două vârste, intră. Era foarte distins. După conduita lui mi-am dat seama că era protectorul Annettei. S-a uitat întrebător la mine şi Annette îi explică.

— Un prieten din copilărie. E în trecere prin Paris, a văzut afişul cu mine et voila!

Atunci bărbatul a devenit foarte amabil şi curtenitor, în faţa mea a scos o brăţară cu diamante şi rubine şi a puso la mâna Annettei. Când m-am ridicat să plec, m-a privit triumfătoare şi mi-a şoptit:

— Am reuşit, nu-i aşa? Vezi, toată lumea-i la picioarele mele.

Când am ieşit din cabină, am auzit-o tuşind, o tuse uscată, puternică. Ştiam ce însemna. Era o moştenire de la mama ei tuberculoasă.

Am revăzut-o abia după doi ani. Se refugiase la domnişoara Slater. Îşi întrerupsese cariera. Boala ei era într-o fază avansată şi doctorii spuneau că nu se mai poate face nimic.

Niciodată n-am să uit cum arăta! Zăcea în grădină într-un fel de adăpost. Era ţinută afară ziua şi noaptea. Obrajii îi erau subţi şi îmbujoraţi, ochii strălucitori şi febrili, tuşea des.

M-a întâmpinat cu o disperare care m-a impresionat.

— Îmi pare bine că te văd, Raoul. Ştii ce spun – că s-ar putea să nu mă mai fac bine? O şoptesc pe la spate, bineînţeles. În faţă mă încurajează şi mă consolează. Dar e adevărat, Raoul, nu-i aşa? N-o să mă las să mor. Să mor? Cu o viaţă atât de frumoasă care mă aşteaptă? Voinţa de a trăi contează. Astăzi, toţi marii doctori susţin asta. Nu sunt una

dintre cei slabi care să cedeze. Deja mă simt mult mai bine… Mult mai bine, auzi?

Se ridicase într-un cot ca să vorbească până la capăt, apoi se prăbuşi cuprinsă de un acces de tuse care îi scutură trupul firav.

— Tuşea nu contează, şuieră ea. Hemoragiile nu mă înspăimântă. Doctorii se vor minuna. Voinţa contează. Să ţii minte, Raoul, am să trăiesc.

Era jalnic, mă înţelegeţi, cumplit.

Chiar în acel moment, Felicie Bault veni cu o tavă. Un pahar de lapte fierbinte. I-l dădu Annettei şi o privi cum îl bea cu o expresie pe care nu pot s-o exprim în cuvinte. Era un fel de satisfacţie tâmpă.

Şi Annette o observă. Aruncă paharul supărată şi acesta se sparse.

— O vezi? Întotdeauna se uită aşa la mine. Se bucură că am să mor! Da, pândeşte momentul. Ea care e bine, sănătoasă. Uită-te la asta, n-a fost nici o zi bolnavă! Şi asta pentru nimic. La ce-i foloseşte trupul ăsta mare? Ce poate face cu el?

Felicie se aplecă şi adună cioburile.

— Nu-mi pasă ce spune, comentă ea pe un ton indiferent. Ce contează? Sunt o fată respectabilă. În ce-o priveşte, o să ardă în iad în curând. Sunt credincioasă, aşa că nu mai spun nimic.

— Mă urăşti, strigă Annette. Întotdeauna m-ai urât. Dar am să te vrăjesc. Am să te determin să faci ceea ce vreau. Chiar acum, dacă-ţi cer să îngenunchezi pe iarbă în faţa mea.

— Eşti absurdă, rosti Felicie stânjenită.

— Da, chiar aşa, o s-o faci. Ca să-mi fie pe plac. În genunchi. Eu îţi cer asta, eu, Annette. În genunchi, Felicie!

Nu ştiu dacă era inflexiunea plăcută din vocea ei sau un alt motor mai profund, dar Felicie o ascultă. Se lăsă încet în genunchi, cu braţele larg deschise, cu faţa lipsită de orice expresie.

Annette îşi dădu capul pe spate şi începu să râdă, în hohote.

— Uită-te la ea, la chipul ei stupid! Ce caraghioasă pare. Poţi să te ridici acum, Felicie! N-are nici un rost să te răzvrăteşti. Eu sunt stăpâna ta. Trebuie să faci ceea ce îţi poruncesc.

Se întinse la loc pe perne extenuată. Felicie luă tava şi se îndepărtă încet. Se uită odată înapoi, peste umăr şi puternicul resentiment din ochii ei mă făcu să tresar.

N-am fost acolo când Annette a murit. Se agăţa de viaţă. A luptat împotriva morţii ca o nebună. Repeta mereu: „N-am să mor, mă auziţi? Am să trăiesc… Să trăiesc”.

Domnişoara Slater mi-a povestit asta când m-am dus s-o văd şase luni mai târziu.

— Bietul meu Raoul, ai iubit-o, nu-i aşa?

— Întotdeauna…, întotdeauna. Dar la ce i-ar folosi? Să nu mai vorbim de asta. A murit… Aşa de strălucitoare, aşa plină de viaţă…

Domnişoara Slater era o femeie sensibilă. A schimbat discuţia. Mi-a spus că-i îngrijorată din cauza Feliciei. Fata avusese o ciudată depresiune şi de atunci se purta foarte straniu.

— Ştii, mă anunţă domnişoara Slater, după o clipă de ezitare, că învaţă să cânte la pian?

Nu ştiam şi am fost foarte surprins. Felicie, să înveţe să cânte la pian! Aş fi jurat că fata n-o să înveţe două note una după alta.

— Se spune că are talent, continuă domnişoara Slater. Nu pot să înţeleg. Întotdeauna am desconsiderat-o, după cum ştii şi tu, Raoul, a fost o proastă.

Am aprobat-o.

— Câteodată se poartă aşa de straniu… Zău, nu ştiu ce să mă fac.

Câteva minute mai târziu am intrat în sala de lectură. Felicie cânta la pian. Chiar aria pe care o ascultasem cântată de Annette la Paris. Mă înţelegeţi, domnilor, m-au

trecut toţi fiorii. Auzindu-mă, se întrerupse, se uită la mine cu ochi inteligenţi, ironici. Pentru o clipă m-am gândit… Ei bine, n-am să vă spun la ce m-am gândit!

— Tiens! Rosti ea. Deci dumneata eşti, monsieur Raoul.

Nu pot să vă descriu felul în care mi s-a adresat. Pentru Annette n-aş fi încetat niciodată să fiu Raoul. Dar Felicie, de când ne-am întâlnit ca maturi, mi s-a adresat cu monsieur Raoul. Dar tonul era cu totul altul acum, ca şi cum cuvântul monsieur, uşor accentuat, era oarecum foarte amuzant.

— Felicie, arăţi cu totul altfel azi, m-am bâlbâit eu.

— Zău? Spuse ea gânditoare. Mi se pare ciudat. Dar nu mai fi aşa solemn, Raoul, o să te chem bineînţeles, Raoul, nu ne-am jucat noi împreună când eram copii? Viaţa-i făcută ca să te înveseleşti. Hai să vorbim despre biata Annette – ea care a murit şi a fost înmormântată. O fi ajuns în iad sau pe unde?

Şi a început să fredoneze un cântec, destul de fals, dar cuvintele mi-au reţinut atenţia.

— Felicie, am exclamat, vorbeşti italiana?

— De ce nu, Raoul? Nu sunt aşa de proastă, poate, cum par a fi. Râse de uluirea mea.

— Nu înţeleg… Am început eu.

— Îţi spun eu. Sunt o actriţă foarte bună, deşi nimeni nu ştie. Pot să joc multe roluri şi încă foarte bine.

Râse din nou şi fugi din cameră, fără ca s-o pot opri.

Am văzut-o din nou înainte de a pleca. Dormea întrun fotoliu. Sforăia asurzitor. Am rămas privind-o fascinat şi totuşi ceva îmi inspira repulsie. Tresări şi se trezi. Ochii ei, inexpresivi şi apatici, îi întâlniră pe ai mei.

— Monsieur Raoul, murmură mecanic.

— Da, Felicie, sunt gata de plecare. Vrei să-mi cânţi din nou la pian?

— Eu? Să cânt? Râdeţi de mine, monsieur Raoul.

— Nu ţii minte că mi-ai cântat azi dimineaţă?

Clătină din cap.

— Să cânt eu? O biată fată ca mine?

Se opri o clipă, dusă pe gânduri, apoi îmi făcu semn să mă apropii.

— Monsieur Raoul, se întâmplă lucruri ciudate în casa asta! Vă joacă feste. Schimbă arătătorul ceasurilor. Da, da, ştiu ce spun. Şi asta numai ea le face.

— Cine adică? Am întrebat surprins.

— Annette. Cea rea. Când trăia, m-a chinuit întotdeauna. Acum când a murit, se întoarce dintre morţi ca să mă chinuie.

Am privit-o cu atenţie pe Felicie. Mi-am dat seama că se afla într-o stare de nespusă teroare şi ochii îi ieşeau din orbite.

— Aia e rea. Îţi spun că e rea. Ţi-ar lua pâinea de la gură, hainele de pe tine, ţi-ar scoate sufletul…

Îşi încleştă mâna pe braţul meu.

— Îţi spun că mi-e teamă, mi-e frică. Îi aud vocea, nu la ureche, nu, nu la ureche. Ci aici, în cap… Se lovi pe frunte. O să mă tragă după ea, o să mă ia cu totul şi atunci ce-o să fac, ce o să se întâmple cu mine?

Vocea îi devenise stridentă. În ochi i se citea spaima unui animal dus la tăiere… Deodată îmi zâmbi mai liniştită, dar trăda atâta viclenie că mă făcu să mă cutremur.

— Dacă ajunge până acolo, monsieur Raoul, atunci o să fiu foarte puternică pentru că mâinile mele, da am foarte multă forţă în mâini.

Nu-i luasem în seamă mai înainte mâinile. Atunci mam uitat la ele şi m-am înfiorat fără să vreau. Degete scurte, butucănoase şi Felicie spusese că sunt grozav de puternice… Nu pot să vă povestesc ce senzaţie de greaţă m-a cuprins! Cu mâini de-astea tatăl ei trebuie s-o fi strangulat pe maică-sa.

Atunci a fost ultima dată când am văzut-o pe Felicie Bault. Îndată după aceea am plecat în America de Sud. Mam întors la doi ani după moartea sa. Citisem câte ceva în ziare despre viaţa şi moartea ei bruscă. Am auzit toate detaliile,

în seara asta, de la dumneavoastră, domnilor! Felicie-3 şi Felicie-4. Ştiu eu? Era o actriţă bună!

Trenul începu să încetinească viteza. Omul se ridică şi îşi închise bine nasturii la palton.

— Ce părere aveţi? Întrebă avocatul, aplecându-se spre ceilalţi.

— Nu ştiu ce să cred, începu canonicul Parfitt şi se opri.

Doctorul n-a spus nimic. Se uită ţintă la Raoul Lepardeau.

— Hainele de pe tine, să-ţi scoată sufletul", repetă francezul: Vă spun domnilor, că povestea Feliciei Bault este cea a Annettei Ravel. N-aţi cunoscut-o, eu da. Ţinea foarte mult la viaţă…

Cu mâna pe uşă, era gata să iasă, când se întoarse brusc, se aplecă şi-l bătu în piept pe canonicul Parfitt.

— Doctorul de acolo tocmai a spus că ce-i aici – mâna îl lovi şi în stomac şi acesta clipi speriat – e numai un lăcaş. Spuneţi-mi, dacă găsiţi un pungaş în casă, ce faceţi? Îl împuşcaţi, nu-i aşa?

— Nu, strigă canonicul. Nici vorbă, ce-l puţin nu în ţara asta.

Dar ultimele cuvinte rămăseseră fără ecou. Uşa de la compartiment fu trântită.

Preotul, avocatul şi doctorul rămăseseră singuri. Al patrulea colţ era vacant.

SFÂRŞIT

1 titlul original: „The Fourth Man"; publicat în „Pearson's Magazine" în 1925.